

Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Γ' Λυκείου
(για τα τμήματα διετούς προετοιμασίας)

ΟΝΟΜΑ:

ΗΜ/ΝΙΑ: Σάββατο, 3 / 1 / 2026

ΤΜΗΜΑ:

Βαθμός

%

Διδαγμένο κείμενο

50 μονάδες

Α' απόσπασμα: **Αριστοτέλους, Πολιτικά, Α 1.1-8, 1252a1-7- b27-32**

Ἐπειδὴ πᾶσαν πόλιν ὀρῶμεν κοινωνίαν τινὰ οὖσαν καὶ πᾶσαν κοινωνίαν ἀγαθοῦ τινος ἔνεκεν συνεστηκυῖαν (τοῦ γὰρ εἶναι δοκοῦντος ἀγαθοῦ χάριν πάντα πράττουσι πάντες), δῆλον ὡς πᾶσαι μὲν ἀγαθοῦ τινος στοχάζονται, μάλιστα δὲ καὶ τοῦ κυριωτάτου πάντων ἢ πασῶν κυριωτάτη καὶ πάσας περιέχουσα τὰς ἄλλας. Αὕτη δ' ἐστὶν ἡ καλουμένη πόλις καὶ ἡ κοινωνία ἢ πολιτική. [...] Ἡ δ' ἐκ πλειόνων κωμῶν κοινωνία τέλειος πόλις, ἤδη πάσης ἔχουσα πέρας τῆς αὐταρκείας ὡς ἔπος εἰπεῖν, γινομένη μὲν τοῦ ζῆν ἔνεκεν, οὖσα δὲ τοῦ εὖ ζῆν. Διὸ πᾶσα πόλις φύσει ἔστιν, εἶπερ καὶ αἱ πρῶται κοινωναί. Τέλος γὰρ αὕτη ἐκείνων, ἡ δὲ φύσις τέλος ἐστίν.

Β' απόσπασμα: **Αριστοτέλους, Πολιτικά, Α 1.10-11, 1253a7-18**

Διότι δὲ πολιτικὸν ὁ ἄνθρωπος ζῶν πάσης μελίττης καὶ παντὸς ἀγελαίου ζῶου μᾶλλον, δῆλον. Οὐθὲν γάρ, ὡς φαμέν, μάτην ἢ φύσις ποιεῖ· λόγον δὲ μόνον ἄνθρωπος ἔχει τῶν ζῶων· ἡ μὲν οὖν φωνὴ τοῦ λυπηροῦ καὶ ἡδέος ἐστὶ σημεῖον, διὸ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει ζῶοις (μέχρι γὰρ τούτου ἢ φύσις αὐτῶν ἐλήλυθε, τοῦ ἔχειν αἴσθησιν λυπηροῦ καὶ ἡδέος καὶ ταῦτα σημαίνει ἀλλήλοις), ὁ δὲ λόγος ἐπὶ τῷ δηλοῦν ἐστὶ τὸ συμφέρον καὶ τὸ βλαβερόν, ὥστε καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον.

A1. Να γράψετε το γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε περίοδο και δίπλα σε αυτό τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το κείμενο από το πρωτότυπο (5 μον.)· να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις φράσεις που την επιβεβαιώνουν (5 μον.)

α. Όλες οι μορφές κοινωνικής συμβίωσης αποσκοπούν σε κάποιο αγαθό.

β. Η πολιτική κοινωνία αποτελεί την ανώτερη μορφή κοινωνικής συμβίωσης.

γ. Η αυτάρκεια είναι στόχος που πραγματοποιείται στο πλαίσιο κάθε κώμης ξεχωριστά.

δ. Η πόλις ως μορφή κοινωνικής συμβίωσης συγκροτήθηκε κυρίως για την επίτευξη της ευδαιμονίας.

ε. Η φύση ενός πράγματος δεν είναι παρά η ολοκλήρωσή του.

Μονάδες 10

B1. ἀγαθοῦ - αὐταρκείας - τοῦ εὖ ζῆν : Να εξηγήσετε την σύνδεση μεταξύ των παραπάνω όρων γράφοντας ένα κατατοπιστικό σημείωμα για τον καθένα. **Μονάδες 10**

B2. Στηριζόμενοι στο απόσπασμα: «*Διότι δὲ πολιτικὸν ὁ ἄνθρωπος ζῶν πάσης μελίττης καὶ παντὸς ἀγελαίου ζῶου μᾶλλον, δῆλον. Οὐθὲν γάρ, ὡς φαμέν, μάτην ἢ φύσις ποιεῖ*», αλλά και στο παρακάτω κείμενο της ελληνίστριας και ακαδημαϊκού Jacqueline de Romilly, να συγκρίνετε τις απόψεις που διατυπώνονται σχετικά με το αν είναι ἔμφυτη στον ἄνθρωπο ἡ πολιτικὴ ἀρετὴ ἢ ὄχι.

«Ἡ ἴδια ἡ ἀνάλυση που ἔκανε ὁ Πρωταγόρας για τὴν εξέλιξη τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἔδειχνε καθαρά, ὅτι ἔξω ἀπὸ τὴν ὀργανωμένην ομάδα τὸ άτομο δὲν εἶχε καν τὴν δυνατότητα νὰ ἐπιβιώσει. Καθένας χρειάζεται τὸν ἄλλον. Καθένας ἔχει ἀνάγκη νὰ ἀποτελέσει με τὸν ἄλλον μιαν ομάδα ἐνωμένη καὶ συμπαγή. Παρόμοιες ἐνώσεις συνεπάγονται τὸν σεβασμὸ καὶ τὴν ἀμοιβαία ἀναγνώριση τῶν δικαιωμάτων τῶν ἄλλων. Τὸ συμφέρον μας περνᾷ ἀπὸ τὴν αἴσθησι τῆς δικαιοσύνης. Μπορεῖ κανεὶς

να πει ότι αυτή η αρχή προϋποθέτει ένα είδος συμβολαίου, όπου ο καθένας θα συνδεόταν με τους άλλους, για να αποκτήσει τα πλεονεκτήματα που προσφέρει ένα τέτοιο συμβόλαιο. Αναγνωρίζουμε, λοιπόν, στη σκέψη του τον σπόρο εκείνου που πολύ αργότερα θα ονομαζόταν «κοινωνικό συμβόλαιο».

Jacqueline de Romilly, *Οι Μεγάλοι Σοφιστές στην Αθήνα του Περικλή*, σ. 245

Μονάδες 10

B3.α) Να αντιγράψετε στο τετράδιό σας το παρακάτω κείμενο, συμπληρώνοντας τα κενά με τις λέξεις που λείπουν.

— Η αρχαία ελληνική λέξη *πόλις* αντιστοιχεί μάλλον στη δική μας έννοια ..... Αυτή η *πόλις* είναι στα Πολιτικά μια κοινότητα που την αποτελούν ..... και ....., ἄρχοντες και ἀρχόμενοι. [...] Ως όλον αποτελείται από ἀνόμοια μεταξύ τους στοιχεία · μερικά από αυτά ασκούν ....., τα άλλα υπακούουν. Ως όλον η *πόλις* έχει για στόχο της την ....., κι αυτή πάλι είναι το αποτέλεσμα της ἀντάρκειας, της ἀπόλυτης ἀνεξαρτησίας από οτιδήποτε βρίσκεται έξω από την πόλιν.

Μονάδες 5

β) Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α' του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β' που συμπληρώνει ορθά το νόημά της, γράφοντας δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α' το γράμμα που αναλογεί στη φράση που θα επιλέξετε.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Όταν ο Αριστοτέλης ήρθε στην Αθήνα για να σπουδάσει, ...	α. η Ακαδημία είχε αρχίσει να παρακμάζει. β. ο Πλάτων είχε αναθέσει τη διεύθυνση της Ακαδημίας στον Ηρακλείδη. γ. η Ακαδημία αποτελούσε σημείο συνάντησης σημαντικών λογίων της εποχής.
2. Η φιλοσοφική σχολή <i>Περίπατος</i> ιδρύθηκε από τον ...	α. Αριστοτέλη. β. Εύδοξο. γ. Θεόφραστο.
3. Ο Αριστοτέλης έφυγε για δεύτερη φορά από την Αθήνα, ...	α. επειδή αισθάνθηκε πως βρισκόταν σε κίνδυνο μετά τον θάνατο του Αλέξανδρου. β. για να επιστρέψει στα Στάγειρα. γ. για να αναλάβει την αγωγή του Αλέξανδρου στη Μακεδονία.
4. Από τα μέρη της ψυχής το επιθυμητικόν κατά τον Αριστοτέλη σχετίζεται με ...	α. τις αρετές που περιγράφουν τον χαρακτήρα του ανθρώπου. β. τη διατροφή. γ. τη φρόνηση.
5. Η διαδικασία της εξαγωγής της σωκρατικής άποψης από τον «αντίπαλο» κατά το διάλογο, καλείται ...	α. διαλεκτική μέθοδος. β. μαιευτική μέθοδος. γ. επαγωγική μέθοδος.

Μονάδες 5

B4. Να γράψετε ό,τι ζητείται για την κάθε λέξη του κειμένου, στην αρχαία ή τη νέα ελληνική γλώσσα:

- **συνεστηκυϊαν, δοκούντος, καλουμένη:** από ένα (1) απλό ή σύνθετο ρηματικό επίθετο, παράγωγο του αντίστοιχου της κάθε λέξης ρήματος.
- **πράττουσι:** ένα (1) απλό ουσιαστικό που δηλώνει το πρόσωπο που ενεργεί.
- **ποιεῖ:** ένα (1) απλό ουσιαστικό που δηλώνει το προϊόν της ρηματικής ενέργειας.

Μονάδες 10

Αδίδακτο κείμενο

50 μονάδες

(Ψευδο)Ξενοφώντος, Αθηναίων Πολιτεία, 2. 19-20 – 3. 1-3

Xenophon's opera omnia, vol. 5., by E. C. Marchant. Oxford, Clarendon Press. 1920.

Pseudo-Xenophon, Constitution of the Athenians.

Η «Αθηναίων Πολιτεία» θεωρείται ότι δεν αποτελεί γνήσιο έργο του Ξενοφώντα. Πρόκειται για πρώιμο δείγμα αττικού πεζού λόγου, ανεπηρέαστου από την σοφιστική διδασκαλία, που παρέχει μια σύγχρονη μαρτυρία για την αθηναϊκή δημοκρατία από έναν ολιγαρχικό επικριτή της. Δικαίως έχει αποκληθεί ως το αντίβαρο στον, διθυραμβικό για την αθηναϊκή δημοκρατία, Επιτάφιο λόγο του Περικλή. Στις παρακάτω περικοπές από το β' και γ' βιβλίο του έργου ο συγγραφέας στηλιτεύει τη συνήθεια του αθηναϊκού δήμου να τιμά αυτούς που δεν πρέπει, την ίδια τη στάση των πολιτών απέναντι στο πολίτευμα, αλλά και την δυσκολία που επιφέρει η κρατική οργάνωση στις συναλλαγές με πολίτες άλλων πόλεων.

II. [19] φημί οὖν ἔγωγε τὸν δῆμον τὸν Ἀθήνησι γινώσκειν οἵτινες χρηστοί εἰσι τῶν πολιτῶν καὶ οἵτινες πονηροί · γινώσκοντες δὲ τοὺς μὲν σφίσιν αὐτοῖς ἐπιτηδείους καὶ συμφόρους φιλοῦσι, κἄν πονηροὶ ᾧσι, τοὺς δὲ χρηστοὺς μισοῦσι μᾶλλον · οὐ γὰρ νομίζουσι τὴν ἀρετὴν αὐτοῖς πρὸς τῷ σφετέρῳ ἀγαθῷ πεφυκέναι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κακῷ · καὶ τούναντίον γε τούτου ἔνιοι, ὄντες ὡς ἀληθῶς τοῦ δήμου, τὴν φύσιν οὐ δημοτικοὶ εἰσι. [20] δημοκρατίαν δ' ἐγὼ μὲν αὐτῷ τῷ δήμῳ συγγινώσκω · αὐτὸν μὲν γὰρ εὖ ποιεῖν παντὶ συγγνώμη ἐστίν · ὅστις δὲ μὴ ᾧν τοῦ δήμου εἴλετο ἐν δημοκρατουμένη πόλει οἰκεῖν μᾶλλον ἢ ἐν ὀλιγαρχουμένη, ἀδικεῖν παρεσκευάσατο καὶ ἔγνω ὅτι μᾶλλον οἷόν τε διαλαθεῖν κακῷ ὄντι ἐν δημοκρατουμένη πόλει μᾶλλον ἢ ἐν ὀλιγαρχουμένη.

III. [1] καὶ περὶ τῆς Ἀθηναίων πολιτείας, τὸν μὲν τρόπον οὐκ ἐπαινώ · ἐπειδήπερ δ' ἔδοξεν αὐτοῖς δημοκρατεῖσθαι, εὖ μοι δοκοῦσι διασφῆζεσθαι τὴν δημοκρατίαν τούτῳ τῷ τρόπῳ χρώμενοι ᾧ ἐγὼ ἐπέδειξα. ἔτι δὲ καὶ τάδε τινὰς ὀρῶ μεμφομένους Ἀθηναίους, ὅτι ἐνίοτε οὐκ ἔστιν αὐτόθι χρηματίσαι* τῇ βουλῇ οὐδὲ τῷ δήμῳ ἐνιαυτὸν καθημένῳ ἀνθρώπῳ. καὶ τοῦτο Ἀθήνησι γίγνεται οὐδὲν δι' ἄλλο ἢ διὰ τὸ πλῆθος τῶν πραγμάτων οὐχ οἰοί τε πάντας ἀποπέμπειν εἰσὶ χρηματίσαντες*. [2] πῶς γὰρ ἂν καὶ οἰοί τε εἶεν, οὐστίνας πρῶτον μὲν δεῖ ἐορτάσαι ἐορτὰς ὅσας οὐδεμία τῶν Ἑλληνίδων πόλεων (ἐν δὲ ταύταις ἤττον τινα δυνατόν ἐστι διαπράττεσθαι τῶν τῆς πόλεως), ἔπειτα δὲ δίκας καὶ γραφὰς καὶ εὐθύνας ἐκδικάζειν ὅσας οὐδ' οἱ σύμπαντες ἄνθρωποι ἐκδικάζουσι, τὴν δὲ βουλήν βουλευέσθαι πολλὰ μὲν περὶ τοῦ πολέμου, πολλὰ δὲ περὶ πόρου χρημάτων, πολλὰ δὲ περὶ νόμων θέσεως, πολλὰ δὲ περὶ τῶν κατὰ πόλιν ἀεὶ γιγνομένων, πολλὰ δὲ καὶ περὶ τῶν ἐν τοῖς συμμάχοις, καὶ φόρον δέξασθαι καὶ νεωρίων* ἐπιμεληθῆναι καὶ ἱερῶν; ἄρα δὴ τι θαυμαστόν ἐστιν, εἰ τοσούτων ὑπαρχόντων πραγμάτων μὴ οἰοί τ' εἰσὶ πᾶσιν ἀνθρώποις χρηματίσαι*;

- χρηματίσαι, χρηματίσαντες : <χρηματίζω: προχωρῶ σε οικονομικές συναλλαγές, διαπραγματεύομαι εμπορικές συμφωνίες. - (τά) νεώρια: οι ναύσταθμοι.

Γ1. Να μεταφράσετε το απόσπασμα από το βιβλίο II του έργου (§§19-20): «φημί οὖν ἔγωγε τὸν δῆμον τὸν Ἀθήνησι ... ἐν δημοκρατουμένη πόλει μᾶλλον ἢ ἐν ὀλιγαρχουμένη.» **Μονάδες 20**

Γ2. Να περιγράψετε τους λόγους για τους οποίους, όπως αναφέρει ο συγγραφέας, η οργάνωση της αθηναϊκής πολιτείας μπορεί να επιφέρει εμπόδια στην οικονομική δραστηριότητα μεταξύ του αθηναϊκού δήμου και των πολιτών άλλων πόλεων. Μονάδες 10

Γ3. Να μελετήσετε το ακόλουθο απόσπασμα του κειμένου και να απαντήσετε στα ερωτήματα:

— «καὶ τοῦτο Ἀθήνησι γίγνεται οὐδὲν δι' ἄλλο ἢ διὰ τὸ πλῆθος τῶν πραγμάτων οὐχ οἰοί τε πάντας ἀποπέμπειν εἰσὶ χρηματίσαντες. πῶς γὰρ ἂν καὶ οἰοί τε εἶεν, οὐστὶνας πρῶτον μὲν δεῖ ἐορτάσαι ἐορτὰς ὅσας οὐδεμία τῶν Ἑλληνίδων πόλεων (ἐν δὲ ταύταις ἤττόν τινα δυνατὸν ἔστι διαπράττεσθαι τῶν τῆς πόλεως) [...]

α. Να εντοπίσετε έναν (1) ρηματικό τύπο **χειλικόληκτου** αφωνόληκτου ρήματος και να γράψετε το α' και το γ' ενικό της οριστικής του Μέσου Παρακειμένου. (2 μον.)

β. Να εντοπίσετε έναν (1) ρηματικό τύπο **ουρανικόληκτου** αφωνόληκτου ρήματος και να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής και το απαρέμφατο του μέσου Παρακειμένου. (2 μον.)

Γ3.γ. Να γράψετε τούς ζητούμενους τύπους για καθένα από τα παρακάτω: (6 μον.)

- **πεφυκέναι:** το β' ενικό της προστακτικής του Ενεστώτα της ίδιας φωνής.
- **νομίζουσι:** το α' ενικό πρόσωπο της οριστικής του Μέλλοντα της ίδιας φωνής.
- **παρεσκευάσατο:** το ίδιο πρόσωπο στον Υπερσυντέλικο της ίδιας φωνής.
- **διαλαθεῖν:** τα απαρέμφατα των υπόλοιπων χρόνων της ίδιας φωνής.

Μονάδες 10

Γ4.α. Να αναγνωρίσετε την ακριβή συντακτική λειτουργία των όρων που έχουν επισημανθεί στο παρακάτω απόσπασμα. (4 μον.)

β. Να μετατρέψετε καθέναν από τους παρακάτω έτσι ώστε να δηλώνουν:

- το **ἐνιαυτόν**, το διάστημα του χρόνου.
- το **Ἀθήνησι**, την προέλευση / αφετηρία από τόπο. (2 μον.)

— ἔτι δὲ καὶ τάδε τινὰς ὄρῳ μεμφομένους Ἀθηναίους, ὅτι ἐνίοτε οὐκ ἔστιν **αὐτόθι** χρηματίσαι τῇ βουλῇ οὐδὲ τῷ δήμῳ **ἐνιαυτόν** καθημένῳ ἀνθρώπῳ. καὶ τοῦτο **Ἀθήνησι** γίγνεται οὐδὲν δι' ἄλλο ἢ **διὰ τὸ πλῆθος** τῶν πραγμάτων.

Γ4.γ. Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των παρακάτω όρων που έχουν υπογραμμισθεί στο κείμενο: **γινώσκειν, τοῦ δήμου, μοι, μεμφομένους.** (4 μον.)

Μονάδες 10